

Voorstel Gemeenteraad VII- C

Onderwerp	Besluit aanleg eerste tracé Stadsbeek		
Portefeuillehouder	Hans van Agteren agendaletter (C))		
Programma	LO	Aangeboden aan Raad	27 oktober 2015
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	1500094635

Wij stellen u voor te besluiten om:

1. In te stemmen met de aanleg van het eerste tracé van de Stadsbeek
2. De kosten van in totaal 15 miljoen euro te dekken uit het GRP 2016-2020 "Veilig en op maat", zoals beschreven in het raadvorstel tot vaststelling van het GRP.

Inleiding

In april 2013 heeft uw raad ingestemd met de (gefaseerde) ontwikkeling van een Stadsbeek. Enschede krijgt hiermee een nieuw beeldbepalend element, "de Stadsbeek". De Stadsbeek draagt bij aan de bestrijding van (grond)waterproblemen. Daarbij biedt het een kans om de ruimtelijke kwaliteit van de stad te vergroten en duurzaamheidsdoelstellingen te realiseren. Naast de bestrijding van de huidige problemen is de Stadsbeek noodzakelijk voor vermindering van de negatieve gevolgen van de klimaatverandering.

Het laagst gelegen deel van de stad zijn de wijken Pathmos en Stadsveld, daar is de overlast van hemelwater en grondwater het grootst. Daarom heeft uw raad april 2013 ingestemd met het starten van de voorbereidingen van het eerste tracé in Pathmos en Stadsveld.

Op 9 december 2014 is uw raad geïnformeerd over de stand van zaken op dat moment en is een vooruitblik gegeven voor de activiteiten die in 2015 zouden worden ondernomen. Nu is het voorbereidingstraject grotendeels afgerond en is de tijd rijp om een definitief besluit te nemen over de aanleg van het eerste tracé van de Stadsbeek in Pathmos en Stadsveld.

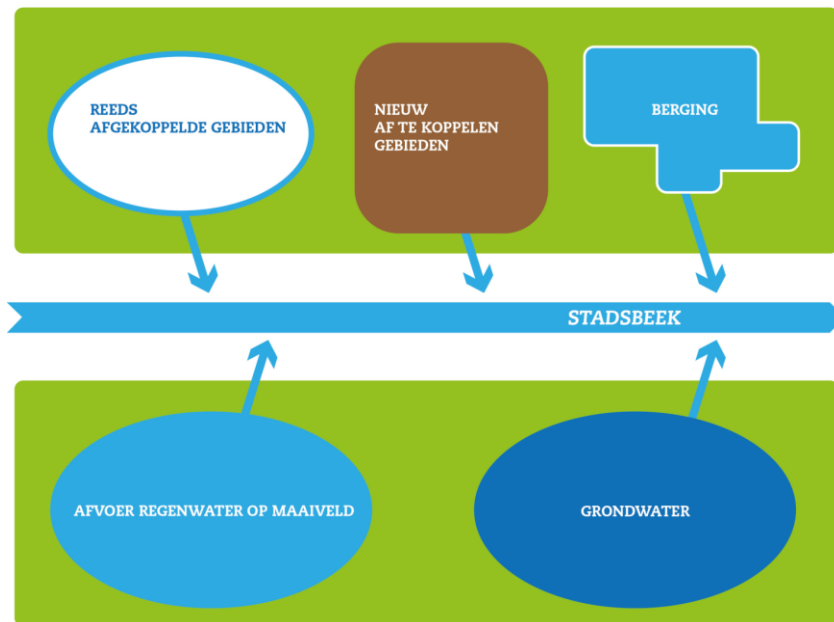
Om de (grond-)wateroverlast aan te pakken gaan we in dit gebied verschillende maatregelen treffen, die vallen onder het totaalconcept "Stadsbeek".

- De aanleg van het eerste tracé van de Stadsbeek en de (her)inrichting van de openbare ruimte.
- De aanleg van een netwerk van drainage voor de vermindering van grondwateroverlast.
- Het aansluiten van het drainage stelsel op de Stadsbeek.
- Het afkoppelen van schoon water van het riool om hemelwateroverlast te verminderen.
- Het realiseren van waterberging in de openbare ruimte om tijdens hevige regenval hemelwateroverlast te verminderen.

In één straat is de aanleg van drainage (als zelfstandig werk) al gestart om de problemen met betrekking tot het grondwater aan te pakken. Voor de zes overige straten waar de problemen het grootst zijn, wordt het werk binnenkort aanbesteed. Bij straten waar het afgelopen jaar toch al werkzaamheden plaatsvonden, hebben we meteen de kans benut drainage aan te leggen.

Het is echter noodzakelijk om het systeem als geheel aan te leggen, omdat we het schone drainagewater via de beek willen afvoeren.

Op 12 oktober 2015 heeft de raad het GRP 2016-2020 vastgesteld. Hierin speelt de Stadsbeek een zeer belangrijke rol en daarom is daar een aparte memo voor opgesteld om die relatie te verduidelijken. Deze memo treft u ook aan als bijlage bij dit voorstel. De omvang van het project Stadsbeek en het grote belang en betrokkenheid van bewoners van Pathmos en Stadsveld, maakt dat we dit voorstel separaat aanbieden aan de raad en behandelen in de stadsdeelcommissie West.

Met de Stadsbeek leggen we een watersysteem aan, waarin alle maatregelen samen de aanpak voor overlast vormen.

Beoogd resultaat

Een aanpak van de grond- en hemelwaterproblematiek in Pathmos en Stadsveld. Die aanpak leidt ook tot een positieve bijdrage aan duurzaamheid, leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit.

Argumenten

1.1 Noodzaak om op korte termijn de waterproblemen aan te pakken

De Stadsbeek is nodig om de structurele grond- en hemelwaterproblemen in Pathmos en Stadsveld aan te pakken. De Stadsbeek zal niet alleen bestaande problemen aanzienlijk verminderen, maar levert ook een bijdrage aan het opvangen van de negatieve gevolgen van de klimaatverandering. Waar in 2013 en 2014 die gevolgen nog minder goed in beeld te brengen waren, is dat dankzij het Basis Riolerings Plan - wat ter voorbereiding van het Gemeentelijk Riolerings Plan 2015-2020 is opgesteld - inmiddels beter mogelijk. De conclusie daaruit is dat de aanleg van de Stadsbeek nu al nodig is om bestaande knelpunten op te lossen en om – ook voor de toekomst - meer afvoercapaciteit te hebben.

1.2 Door aanleg van de Stadsbeek creëren we meerwaarde op diverse terreinen

Naast het bestrijden van knelpunten en het creëren van werkgelegenheid zet de Stadsbeek in op doelen die zijn geformuleerd in de Watervisie 'Enschede verbindt':

- een betere waterkwaliteit,
- het samen met onze partners meer zichtbaar maken van water in de stad,
- het gebruik van de buitenruimte voor opvangen van water en realiseren van verkoeling,
- het stimuleren van afkoppelen van hemelwater en het vergroten van het waterbewustzijn.

De Stadsbeek bevordert verder de uitstraling en levendigheid in de stad en geeft een impuls aan de ruimtelijke kwaliteit. Water heeft een aantrekkende werking en verhoogt de kwaliteit van de leefomgeving voor o.a. spelende kinderen en volwassenen.

Daarnaast levert de Stadsbeek ook een bijdrage aan de doelstellingen op het gebied van duurzaamheid, die zijn beschreven onder "bijdragen aan duurzaamheidsdoelstellingen".

De aanleg van de Stadsbeek leidt ook tot extra werkgelegenheid.

1.3 Er is veel draagvlak bij bewoners en andere betrokkenen voor de Stadsbeek

In 2015 heeft er een intensief traject met bewoners en andere betrokkenen plaatsgevonden. In februari 2015 zijn alle bewoners uitgenodigd voor een informatieavond. Daar hebben we verteld wat de problemen zijn, hoe die zijn ontstaan en hoe we dat gaan aanpakken. Daarbij hebben we de bewoners ook gevraagd om met ons mee te denken voor het ontwerp van de beek.

Vervolgens hebben we samen met geïnteresseerde bewoners de beek ontworpen. De resultaten daarvan zijn tijdens een inloopavond waarvoor alle bewoners waren uitgenodigd, gepresenteerd. De reacties daarop waren erg positief. Bewoners vinden de beek een toevoeging voor de wijk en vinden het erg belangrijk dat de problemen worden aangepakt.

1.4 Door bij aanleg werk te combineren zijn meer doelen te realiseren

Daar waar we in het tracé de beek kunnen aanleggen in een groenstrook, kiezen we voor een groene, natuurlijke beek die ook als voordeel heeft dat de aanleg relatief eenvoudig en kostenefficiënt is. Daar waar dat niet kan, zijn we genoodzaakt het gehele wegprofiel te wijzigen. In die gevallen kijken we welke wensen al bekend zijn en of we die kunnen meenemen. Op deze manier kan een aantal maatregelen uit bijvoorbeeld een wijkverkeersplan worden meegenomen. Verder kan de beek door de Elferinksweg in verband met het ruimtebeslag alleen worden gerealiseerd, als de weg een 30 km zone wordt. Dit zal de verkeersveiligheid aanzienlijk verbeteren. Dit heeft geen negatief effect op de doorstroming van het verkeer en de ontsluiting van de wijk blijft goed.

Verder onderzoeken we de mogelijkheid om de tijdelijk ingerichte speelplek (het zogenaamde "pinkeltjesplein", gelegen langs de B.W. ter Kuilestraat) te kunnen verwerven, zodat de speelplek een definitief karakter krijgt en tegelijkertijd kan gaan dienen als waterberging bij hevige regenval. Tenslotte kan het schoolplein van basisschool Stadsveld ook een functie vervullen voor tijdelijke berging van overtollig hemelwater. De school stond op het punt het schoolplein te gaan herinrichten en wil graag kijken in hoeverre het schoolplein en de grond rondom de school een rol kunnen spelen bij de wateropgave.

2.1 Financiën

In het vorige GRP 2011-2015 werd al 10,5 miljoen gereserveerd voor de realisatie van de Stadsbeek. Aanvullende financiering van 4,5 miljoen zou moeten komen uit subsidies en cofinanciering. Deze verwachting was gebaseerd op verschillende adviezen vanuit het Waterschap en ons eigen subsidiebureau. Toen was al bekend dat het verwerven van subsidies en cofinanciering altijd een langdurig traject is, maar daar bovenop komt het economisch tij waarin dit veel lastiger is geworden.

Inmiddels is het een en ander veranderd: in de eerste plaats de urgentie van een aanpak, die maakt dat de aanleg van de Stadsbeek op korte termijn nodig is om huidige knelpunten aan te pakken. Dit maakt ook deel uit van het op 5 oktober jl. vastgestelde GRP 2016-2020. Hierin is voor 13,5 miljoen dekking voor de aanleg van de Stadsbeek en wordt 1,5 miljoen die binnenkomt via subsidies voorgefinancierd uit de voorziening middelen derden. Dat binnen de randvoorwaarde dat de heffing daardoor niet extra stijgt. Dit laat onverlet dat de inspanningen om subsidies en cofinanciering binnen te halen worden voortgezet, met het doel zo'n groot mogelijk deel van de oorspronkelijk beoogde 4,5 miljoen te verwerven binnen de uitvoeringstermijn van het project. Hiervoor wordt op diverse niveaus (Europees, landelijk en in de provincie) aandacht voor het project gevraagd. Hierbij trekken we voor een deel gezamenlijk op met het Waterschap Vechtstromen. Het project Stadsbeek is namelijk een belangrijk project binnen het initiatief "Klimaat Actieve Stad" en hierin kunnen we elkaar versterken.

Inmiddels is er een intentieverklaring van het Waterschap om voor een bedrag van 1 miljoen te gaan meebetalen (zie bijlage 2) en is 500.000 euro subsidie binnen. Van een aantal ingezette trajecten is nog geen zekerheid of dat subsidie oplevert. Vanwege de relatie tussen bodem en grondwater, wordt vanuit het budget van het bodemprogramma van Beleid Leefomgeving in 2015 eenmalig een bijdrage verstrekt van 0,5 miljoen euro.

Kanttekeningen

1.1 Niet alle problemen worden opgelost

Door de aanpak van de waterproblematiek zal de overlast voor een groot deel worden verholpen. Er blijven echter situaties bestaan bij hevige regenval waarin het water ook op de weg staat. Daar zal het na enkele uren weer weg zijn en via de beek de stad verlaten. De frequentie en duur van overlast zal wel aanzienlijk verminderen. Dit past binnen het gedachtengoed van het risicogestuurd rioleringsbeheer, zoals beschreven in het GRP 2016-2020.

Voor de mensen die te maken hebben met optrekkend vocht en mogelijk verrotte vloeren door een hoge grondwaterstand, betekent de aanleg van drainage dat de kruipruimte in het grootste deel van het jaar niet meer nat is, maar daar waar een rottingsproces op gang is gekomen, zal dat niet stoppen en zijn investeringen voor bewoners onvermijdelijk.

Tenslotte zijn er mensen die melding doen van water in kelders. Water in kelders is echter een bouwkundig (en oplosbaar) probleem, waarvoor de eigenaar van de woning verantwoordelijk is. Ook na realisatie van alle maatregelen, zal de grondwaterstand niet het gehele jaar onder het niveau van de kelders staan. Daar is vanuit het project ook over gecommuniceerd met de bewoners in Pathmos en Stadsveld en we kunnen bewoners die daar behoefte aan hebben adviezen geven over de wijze waarop ze het probleem van de natte kelders kunnen oplossen of ze voor advies door verwijzen naar andere instanties.

1.2 Bij enkele bewoners bestaat zorg voor veiligheid

Enkele bewoners hebben aandacht gevraagd voor het gevaar wat open water kan opleveren voor met name kinderen. Daarvoor hebben we veel aandacht bij de ontwerpen. We gaan aan het einde van het ontwerpproces aan een onafhankelijk bureau nog een second opinion vragen op ons ontwerp voor wat betreft de veiligheidsaspecten om risico's zoveel mogelijk te beperken.

1.3 De aanpak is het meest effectief als bewoners én partners meedoen!

De gemeente kan de problemen voor een groot deel aanpakken, maar als bewoners, partners en bedrijven in het gebied meewerken, bereiken we nog meer resultaat. Dat kan bijvoorbeeld gaan om het afkoppelen van regenwater, om het bergen van meer water op eigen terrein, en het verkleinen van het versteende oppervlak. Dat kunnen we minder goed beïnvloeden, maar daar zetten we door communicatie naar bewoners, communicatie en samenwerking met instellingen en het maken van afspraken met corporaties volop op in.

2.1. We kunnen ook een ondergrondse buis aanleggen

De knelpunten in Pathmos en Stadsveld kunnen ook worden aangepakt door in plaats van een beek een ondergrondse buis aan te maken (alle aanvullende maatregelen naast de beek moeten dan nog wel worden getroffen). Een ondergrondse buis is echter niet significant goedkoper en levert geen bijdrage aan het anticiperen op de klimaatverandering en levert ook geen andere toegevoegde waarde (zie bij de argumenten). Evenmin is het mogelijk om voor een ondergronds buis subsidie te verkrijgen.

Bijdrage aan duurzaamheidsdoelstellingen

De Stadsbeek levert op verschillende manieren een bijdrage aan de duurzaamheidsdoelstellingen. De Stadsbeek:

- biedt een duurzame manier van het omgaan met water. Schoon regenwater blijft schoon. In tegenstelling tot de huidige situatie waarin veel schoon regenwater via het gemengde riool wordt afgevoerd richting de zuivering;
- verbetert de klimaatbestendigheid van onze stad, zoals wateroverlast, hittestress en verdroging en draagt daarnaast bij aan de luchtkwaliteit en biodiversiteit;
- biedt een afvoermogelijkheid voor (toekomstige) afkoppelprojecten;
- verbetert de kwaliteit van het oppervlaktewater, omdat er minder (vies) rioolwater in het oppervlaktewater overstort.

Kosten, opbrengsten, dekking

In het voorstel eind 2014 hebben we het volgende aangegeven:

- *Aanleg Stadsbeek: 9,0 miljoen*
- *Drainage en afkoppelen: 5,5 miljoen*
- *Realisatie waterberging: 0,5 miljoen*

Totaal: 15 miljoen

In dit voorstel hebben we op basis van de uitgewerkte ontwerpen exactere ramingen. Dat leidt tot de volgende kostenverdeling:

- *Aanleg Stadsbeek: 6,5 miljoen*
- *Vorbereidingskosten (2013, 2014, 2015): 1 miljoen*
- *Drainage en afkoppelen: 7 miljoen*
- *Realisatie waterberging: 0,5 miljoen*

Totaal: 15 miljoen

Dekking van de 15 miljoen vindt dus plaats door 13,5 miljoen te financieren uit het GRP. De resterende 1,5 miljoen die verkregen worden vanuit subsidies, wordt voorgefinancierd ten laste van de voorziening middelen derden (conform het besluit van de raad bij vaststelling van het GRP 2016-2020). Waar meer cofinanciering wordt verkregen, wordt dit in mindering gebracht op de bijdrage uit het GRP. Vanwege de relatie tussen grondwater en bodem, wordt vanuit het budget van het bodemprogramma van Beleid Leefomgeving in 2015 eenmalig een bijdrage verstrekt van 0,5 miljoen.

Communicatie

We communiceren richting bewoners en partners via de nieuwsbrief Stadsbeek. Daarvan zijn inmiddels vier nummers verschenen. In november verschijnt de volgende nieuwsbrief. Daarnaast hebben we ook informatie op de website staan en wordt regelmatig op de pagina van Enschede-West in de Huis aan Huis aandacht besteed aan het project Stadsbeek.

Vervolg

- Begin 2016 zal de aanleg van de beek worden aanbesteed, in 2016 start de uitvoering.
- Het voorstel tot het aanpassen van de Elferinksweg in een 30 km-weg wordt later aan het bestuur voorgelegd maakt deel uit van een voorstel waarin ook andere verkeersbesluiten worden voorgelegd.
- De verwerving van het Pinkeltjesplein zal via de daarvoor gebruikelijke procedures worden voorbereid en voorgelegd aan het College.

Bijlagen

1. Intentieverklaring Stadsbeek waterschap Vechtstromen.
2. Memo 17 september 2015 "relatie GRP 2015-2020 en Stadsbeek".

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

De Secretaris,

M.J.M. Meijs

de Burgemeester,

dr. G.O. van Veldhuizen

Besluit

Van de Raad van de gemeente Enschede, gelezen het voorstel van Burgemeester en Wethouders van

Vastgesteld in de vergadering van _____

De Griffier,

R.M. Jongedijk

de Voorzitter

dr. G.O. van Veldhuizen